

inhabil treffer det vedtak om at den tillitsvalgte må fratre behandlingen av saken. Den tillitsvalgte skal da ikke delta på noe stadium i saksbehandlingen.

En tillitsvalgt kan velge å fratre behandlingen av en sak av eget tiltak. I så fall er det ikke nødvendig at inhabilitetsspørsmålet gjøres til gjenstand for formell avgjørelse i organet. Det påligger den enkelte tillitsvalgte å opplyse om det foreligger forhold som kan føre til inhabilitet for vedkommende.

6. Virkningen av inhabilitet

Rettsvirkningene av et kompetansebrudd må vurderes på bakgrunn av det aktuelle kompetansegrunnlag som er overskredet. Som et utgangspunkt vil en kompetanseoverskridelse føre til ugyldighet dersom kompetansebruddet kan antas å ha hatt en innvirkning på resultatet av det vedtak som treffes. Det ligger i vilkårene for inhabilitet at dersom den tillitsvalgte har en fremtredende særinteresse i den aktuelle sak vil dette klart kunne påvirke den tillitsvalgtes stemmegivning og dermed resultatet i saken. Hovedregelen må derfor antas å være at vedtak det hefter en kompetansemangel ved p.g.a. inhabilitet, er ugyldige. Det kan i denne forbindelse ikke oppstilles som et krav at den inhabile tillitsvalgtes stemme var utslagsgivende for resultatet. Ved å delta i saksbehandlingen og stemmegivningen har den inhabile tillitsvalgte kunnet påvirke saksbehandlingen i styret eller utvalget, slik at inhabiliteten har fått virkninger ut over den aktuelle tillitsvalgtes standpunkttagen.

Dersom et vedtak er ugyldig p.g.a. inhabilitet kan dette i prinsippet ratihaberes, d.v.s. at vedtaket opprettholdes til tross for den opprinnelige feilen. Det antas at en slik ratihabisjon kan skje av det organ som fattet det opprinnelige vedtak, ved at styret eller utvalget innkalles på nytt og inhabile tillitsvalgte fratrer i den nye behandlingen. Det fører i denne sammenheng ikke til inhabilitet at en tillitsvalgt har vært med på å behandle en sak tidligere. For å unngå at det sås tvil om at tillitsvalgte i et ”nytt” styre er inhabile, kan det i visse tilfelle være hensiktsmessig at en eventuell ratihabisjon skjer gjennom vedtak i et overordnet organ som stadfester det underliggende organs opprinnelige vedtak, særlig i saker av stor betydning.

Et ugyldig vedtak som inneholder forbud eller påbud må betraktes som en nullitet. Vedtaket regnes da som ikke-eksisterende og kan ikke gjennomføres overfor de det gjelder. Dersom det hefter ugyldighet ved et vedtak som innebærer at 2IIVKRUH1RUJH et løfte overfor en tredjemann, for eksempel inngår en kontrakt om levering av varer eller tjenester, kan ikke ugyldigheten gjøres gjeldende overfor godtroende tredjemann. Der det gis en godkjenning kan en kompetansemangel p.g.a. inhabilitet som hefter ved vedtaket antakeligvis ikke gjøres gjeldende overfor godtroende tredjemenn godkjenningen gis til. Dersom den tillitsvalgte har en sentral posisjon i det selskap Offshore Norge kontraherer med kan det allikevel tenkes at selskapet i noen tilfelle må identifiseres med den tillitsvalgte, noe som vil frata selskapet den gode tro i forhold til kompetanseoverskridelsen i Offshore Norge.

7. Praktisk rettleddning for vurderingen av inhabilitet hos tillitsvalgte i Norsk olje og gass

En del av oppdraget var å utforme en praktisk rettleddning for tillitsmenn om hvordan de bør opptre når en interessekonflikt er mulig eller sannsynlig. Som nevnt ovenfor har Offshore Norge i sine vedtekter ingen bestemmelser om inhabilitet. Da regler om inhabilitet kan være av avgjørende betydning for gyldigheten til vedtak som fattes av Offshore Norges organer, kan det være hensiktsmessig å gi eventuelle retningslinjer en formell forankring i Offshore Norges regelverk. Et hensiktsmessig alternativ kan være at Offshore Norges øverste organ fatter en beslutning om retningslinjer for vurderingen av habilitet som skal gjelde for styrer og utvalg innenfor Offshore Norge. For å avklare habilitetsreglenes normative forankring vil det kunne være formålstjenlig å innta bestemmelser om habilitet i Offshore Norges vedtekter. Vedtektsbestemmelser om habilitet kan angi et mer generelt eller prinsipielt utgangspunkt, og overlate for eksempel til Styret å treffe nærmere retningslinjer for vurderingen. I vedlegg 1 følger en rettleddning som er basert på de ulovfestede prinsipper om inhabilitet som må antas å gjelde innenfor Offshore Norge.

De rettsregler om inhabilitet som er beskrevet ovenfor angir de rettslige kompetansegrensene for tillitsvalgte i besluttende organer i Offshore Norge. Det er ikke gitt at det er grensene for ugyldighet som bør være styrende for utformingen av regler om tillitsvalgtes inhabilitet. Etske vurderinger og hensynet til tilliten til de avgjørelser som fattes i en organisasjon kan tilsa at tillitsvalgte fratrer behandlingen av en sak når det foreligger en interessekonflikt, selv om interessekonflikten etter en rettslig vurdering ikke vil føre til at det hefter en kompetansemangel ved det vedtak som treffes. Dersom Offshore Norge finner det formålstjenlig, kan Offshore Norge vedta retningslinjer for når tillitsvalgte skal fratre behandlingen av saker p.g.a. interessekonflikter som er strengere enn det som følger av de ulovfestede prinsipper om inhabilitet. Om etske vurderinger tilsier at retningslinjene for inhabilitet innenfor Offshore Norge bør være strengere enn det som følger av ulovfestede, foreningsrettslige prinsipper er en politisk vurdering som må foretas av Offshore Norge.

VEDLEGG 1

Praktisk rettleiding for vurdering av inhabilitet hos tillitsvalgte i Norsk olje og gass

- ◆ Tillitsvalgte i Offshore Norge er å betrakte som inhabile i behandlingen av saker de eller noen av deres nærstående har en særinteresse i dersom særinteressen kan være egnet til å svekke tilliten til den tillitsvalgtes upartiskhet.
- ◆ En særinteresse som kan føre til inhabilitet vil kunne være et resultat av (ikke uttømmende):
 - ◇ At den tillitsvalgte har en personlig eller økonomisk egeninteresse i saken.
 - ◇ At den tillitsvalgtes arbeidsgiver innenfor den tillitsvalgtes ansvars- eller arbeidsområder i bedriften har en særlig interesse i en sak.
 - ◇ Styreverv eller andre verv i selskap eller organisasjoner som har en særlig interesse i et bestemt saksutfall.
- ◆ Det påligger den enkelte tillitsvalgte å vurdere om det foreligger forhold som er egnet til å svekke tilliten til den tillitsvalgtes upartiskhet. Dersom slike forhold foreligger skal den tillitsvalgte gjøre det organ den tillitsvalgte er medlem av oppmerksom på forholdene.
- ◆ Det aktuelle organ skal ta spørsmål om inhabilitet opp til behandling straks det gjøres oppmerksom på at det kan foreligge inhabilitetsgrunner hos en eller flere tillitsvalgte, eller finner ut dette av eget tiltak. De(n) tillitsvalgte det gjelder skal ikke delta i behandlingen av egen inhabilitet. Den tillitsvalgte kan allikevel gis adgang til å redegjøre for forhold av betydning i den utstrekning det er nødvendig for at organet skal ha tilstrekkelige opplysninger om saken til å kunne fatte et vedtak i spørsmålet om inhabilitet.
- ◆ Dersom organet finner at en eller flere tillitsvalgte er inhabil(e), skal organet fatte beslutning om de(n) tillitsvalgte må fratre behandlingen av de saker det gjelder. Tillitsvalgte som fratrer på grunn av inhabilitet skal ikke delta i noen deler av saksbehandlingen.
- ◆ Den tillitsvalgte kan selv velge å fratre på grunn av inhabilitet. Organet skal i slike tilfelle ta dette til etterretning og sørge for at saksbehandling og stemmegivning i den aktuelle sak gjennomføres uten at den inhabile tillitsvalgte er tilstede.
- ◆ Dersom en eller flere tillitsvalgte fratrer på grunn av inhabilitet påligger det organet å påse at det er beslutningsdyktig.
- ◆ Konsekvensen av inhabilitet er at et vedtak vil være ugyldig.